

Focus

Kohnstamm Instituut

Het Amsterdamse Kohnstamm Instituut doet onderzoek naar onderwijs en opvoeding. Nadat het tientallen jaren onderdeel was van de afdeling Pedagogiek en Onderwijskunde van de Universiteit van Amsterdam (UvA), is het onderzoekscentrum afgelopen oktober verzelfstandigd.

THIJS HERMSEN

CARO BONINK

Wetenschappelijk directeur van het Kohnstamm Instituut, Guuske Ledoux: 'Wij hechten veel belang aan maatschappelijke relevantie'

Het Kohnstamm Instituut is nu een zelfstandig bedrijf binnen de UvA, dat werkt in opdracht van derden, terwijl de afdeling Pedagogiek en Onderwijskunde het onderzoek uit eerste geldstroom doet. Onderzoek gefinancierd door organisaties als NWO doen beide partijen in samenwerking. Guuske Ledoux, de nieuwe wetenschappelijk directeur, benadrukt dat de nieuwe status niets verandert aan het type research: 'Wij deden altijd al veel beleidsgericht onderzoek naar onderwijs, opleiding, opvoeding en jeugdzorg in Nederland en dat blijven we op dezelfde manier doen. We blijven ook deel uitmaken van de UvA. De verzelfstandiging heeft vooral een financiële achtergrond.'

Ook de kwaliteit van het onderzoek blijft onveranderd hoog, verzekert Ledoux: 'Wetenschappelijkheid, onafhankelijkheid en betrouwbaarheid staan natuurlijk hoog in ons vaandel. Daarbij streven we naar een mix van toegepast en fundamenteel onderzoek. Wij hechten veel belang aan maatschappelijke relevantie: we doen graag onderzoek dat maatschappelijke kwesties verheldert en helpt oplossen.'

Het instituut heeft een staf van veertig medewerkers met verschillende achtergronden: opvoedkunde, onderwijskunde, psychologie, sociologie, taalwetenschappen. Een hoofdthema is de kwaliteit van onderwijs, opleiding, opvoeding en jeugdzorg. Ook talentontwikkeling en onderwijskansen van kinderen en jongeren zijn belangrijke aandachtsgedebieden. 'We hebben een lange traditie in onderzoek naar onderwijsachterstanden en onderwijsongelijkheid,' aldus de wetenschappelijk directeur.

Het Kohnstamm Instituut heeft een brede mix aan klanten. Ledoux: 'Belangrijke opdrachtgevers zijn ministeries, gemeenten en brancheorganisaties als de raden voor primair

en voortgezet onderwijs.' De variatie in opdrachtgevers en onderwerpen betekent samenwerking met veel verschillende partners, waarbij natuurlijk de afdeling Pedagogiek en Onderwijskunde van de UvA een constante factor is. Ledoux: 'Een partner waarmee we verder al lang samenwerken, bijvoorbeeld op het gebied van onderwijsachterstanden, is het Instituut voor Toegepast Sociaalwetenschappelijk onderzoek (ITS) van de Radboud Universiteit Nijmegen.' Een voorbeeld van een groot samenwerkingsproject is het Cohort Onderzoek Onderwijsloopbanen onder leerlingen van 5 tot 18 jaar (COOL 5-18). 'Daarin zijn wij partners naast het ITS, het toetsinstituut Cito in Arnhem, het Gronings Instituut voor Onderzoek van Onderwijs en het Centraal Bureau voor de Statistiek.'

In Nederland zijn veel instituten en bedrijven actief op het gebied van onderzoek naar onderwijs en opvoeding. 'Typerend voor de universitaire instituten is dat ze vaker de complexere onderzoeken doen waarbij de methodologie een stuk ingewikkelder is of waarin nieuwe dingen moeten worden bedacht,' aldus Ledoux.

Veel gegevens halen de onderzoekers zelf binnen door middel van surveys, toetsafnames, interviews en observaties. Ledoux: 'Een nieuw project heeft bijna altijd nieuwe gegevens nodig. Wij voeren veel projecten uit en bevragen en testen daarbij ook veel personen. We verzamelen dus ook heel veel data.' De databestanden worden niet afgeschermd voor buitenstaanders, benadrukt Ledoux, en dat verandert onder de nieuwe rechtsvorm niet: 'In principe kunnen alle wetenschappers onze databases gebruiken.'

'Al geruime tijd deponeren we grote databestanden, eerst bij het Steinmetzarchief en nu bij DANS. Dat geldt bijvoorbeeld voor databe-

standen van cohort-onderzoeken zoals COOL en PRE-COOL, een longitudinaal onderzoek naar de ontwikkeling van jonge kinderen vanaf twee jaar. Het gaat dan om tienduizenden kinderen die gedurende een langdurige periode verschillende keren worden bevraagd.' Alle data die het instituut verzamelt worden zorgvuldig bewaard en goed toegankelijk gehouden voor onderzoekers van buiten. 'De data die wij zelf behouden zijn natuurlijk ook goed gedocumenteerd. De technische rapportages zijn alleen nog niet in het Engels vertaald. Daar werken we nog aan.'

www.sco-kohnstammstituut.uva.nl/

Repositories gaan meer samenwerken

De partners die betrokken zijn bij het Europese project DRIVER (Digital Repository Infrastructure Vision for European Research), hebben op 21 oktober besloten om hun samenwerking te intensiveren en uit te bouwen.

Waar DRIVER zich vooral richtte op de techniek van de repositories, digitale wetenschappelijke archieven, wil de nieuwe Coalition of Open Access Repositories DRIVER COAR ook de banden verstevigen op het gebied van organisatie en beleid.

DRIVER COAR is een internationale not-for-profit vereniging die bevordert dat wetenschappelijke resultaten zichtbaarder worden en vaker toegepast kunnen worden met behulp van wereldwijde netwerken van open access digitale repositories. Om dit doel te bereiken worden in de eerste plaats de resultaten van het DRIVER project ingebed in een structurele organisatie. Daarnaast worden nieuwe initiatieven ontplooid om de repositories meer bekendheid te geven, ze verder te

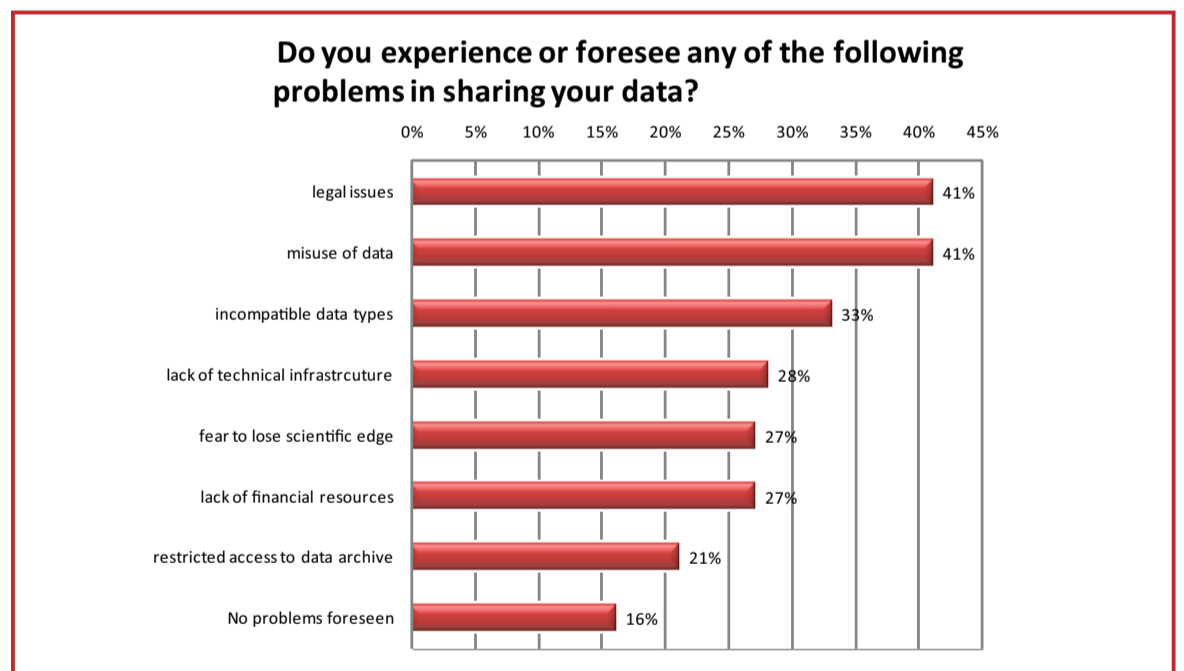
ontwikkelen en de zaak van Open Access op politiek niveau te bepleiten. DRIVER COAR laat ook de Europese wortels van DRIVER los: er wordt nu gestreefd nu naar een wereldwijd netwerk van zo'n duizend wetenschappelijke repositories die zich allemaal hard maken voor de kwaliteit van de onderzoeksresultaten zoals die in de repositories worden opgenomen en voor interoperabiliteit tussen de repositories.

De 28 organisaties die zich nu hebben aangesloten bij DRIVER COAR zullen daarvoor nog een lange weg moeten afleggen. Het deponeren van onderzoeksresultaten in de repositories van de universiteiten én in open access is in de wetenschap nog lang geen staande praktijk. Onderzoekers publiceren vaak liever in de belangrijke tijdschriften die door de grote uitgeverij worden uitgebracht. En die brengen hun publicaties liever op de markt door middel van betaalde abonnementen. (IA)

www.driver-repository.eu/DRIVER-COAR.html

Europa niet duurzamer dan Nederland

Het PARSE.Insight project heeft de afgelopen maanden de duurzame toegang tot wetenschappelijke gegevens in Europa onderzocht. Wijkt de praktijk in Europa sterk af van die in Nederland, die onlangs werd beschreven in het rapport *Toekomst voor ons digitaal geheugen* van de Nationale Coalitie Digitale Duurzaamheid?

Het Europese project (Permanent Access to the Records of Science in Europe) was grootschaliger in opzet dan het Nederlandse en richtte zich alleen op de wetenschap. In totaal namen meer dan 1800 mensen deel aan drie enquêtes die tussen oktober 2008 en april 2009 werden verspreid onder onderzoekers, datamanagers en uitgeverij. Uit de resultaten kan worden afgeleid dat op enkele uitzonderingen na duurzame toegang tot onderzoeksdata ook in Europa nog slecht is georganiseerd. Publicaties zijn er beter aan toe.

Een overgrote meerderheid van de respondenten is overtuigd van het nut van langetermijntoegang tot onderzoeksdata, vooral omdat men hierin mogelijkheden ziet om voort te bouwen op bestaand onderzoek. Ook zijn de meesten zich bewust

van de bedreigingen die tot data-verlies kunnen leiden, zoals problemen met hardware en software of gebrek aan begeleidende informatie. De roep om een brede infrastructuur voor het bewaren en delen van onderzoeksdata is dan ook over de hele linie te horen, maar men is het niet eens over hoe een dergelijke infrastructuur er dan uit zou moeten zien. Genoemd worden een centraal geregeld systeem met open interfaces, maar ook een gedistribueerd netwerk. Over de rol van datamanagers en uitgeverij in het geheel bestaat evenmin eenstemmigheid. Wel is men het snel eens over wie het geheel zou moeten financieren: dat zijn de nationale overheden.

Opvallend is dat onderzoekers graag gebruik maken van anderenmans data binnen de eigen discipli-

ne (interdisciplinair komt minder voor), maar aarzelen om hun eigen data te delen. Ze vrezen misbruik of zien juridische belemmeringen in de sfeer van privacy en auteursrecht.

De resultaten van het onderzoek werden bevestigd tijdens een PARSE.Insight workshop (zie pagina 2). Op basis van die resultaten, die in rapportvorm en als interactieve online grafieken beschikbaar zijn, wordt de PARSE.Insight roadmap voor een internationale science data infrastructuur nu aangescherpt. Eind februari 2010 loopt het project ten einde en worden in een afsluitende conferentie de inzichten en aanbevelingen gepresenteerd. (Jeffrey van der Hoeven)

www.parse-insight.eu